

Dosarul nr. 2ra-1148/21

Prima instanță: (Curtea de Apel Chișinău) L. Bulgac

D E C I Z I E

08 septembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Victor Burduh
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de către Banca Națională a Moldovei,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Asociația „Drepturi
de Autor și Conexe” din Republica Moldova în interesele lui Cojocari Oleg și
Cojocari Liudmila împotriva Băncii Naționale a Moldovei cu privire la achitarea
compensației și obligarea restituirii creațiilor,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 01 martie 2007,

c o n s t a ț ă :

La 26 decembrie 2006, Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” a depus în
interesele lui Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila împotriva Băncii Naționale a
Moldovei cu privire la achitarea compensației și obligarea restituirii creațiilor.

În motivarea acțiunii a indicat că, Banca Națională a Moldovei, reproducând
desenele autorilor Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila - 15 ani de la înființarea
Băncii Naționale a Moldovei, 200 ani de la nașterea scriitorului Alexandru Donici”
Dropie (Otis Orda) și 15 ani de la proclamarea independenței Republicii Moldova
pe reversul monedelor jubiliare puse în circulație ca mijloc de plată în scop
numismatic, urma prealabil să obțină acordul acestora și să le achite remunerația
corespunzătoare.

A menționat că, pârâtul nu și-a onorat obligațiile legale și, în lipsa
consimțământului autorilor, a dat publicității operele menționate fără a le achita
remunerația de autor.

La fel, a reiterat că, Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila sunt membri ai
Asociației „Drepturi de Autor și Conexe” și conform Statutului, Asociația este în
drept să ceară repararea pecuniară a prejudiciului material și moral cauzat acestora
prin utilizarea operelor sale.

Mai mult ca atât, dreptul de autor al lui Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila asupra desenelor este confirmat prin certificatul de înregistrare a obiectelor ocrotite de dreptul de autor și drepturile conexe, eliberat de către Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală.

A solicitat încasarea de la Banca Națională a Moldovei în beneficiul lui Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila a sumei de 200 000 lei cu titlu de compensație și obligarea pârâtului de a le restitui creațiile care au fost folosite la confecționarea monedelor: desene de autor în tehnica creion, în original – 14 buc. și machete grafice a monedelor – 4 buc.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 01 martie 2007, a fost admisă parțial acțiunea depusă de Asociația „Drepturi de Autor și Conexe”.

S-a încasat de la Banca Națională a Moldovei în beneficiul lui Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila suma de 100 000 de lei cu titlu de compensație.

S-a încasat de la Banca Națională a Moldovei în beneficiul statului suma de 270 de lei cu titlu de taxă de stat.

S-a obligat Banca Națională a Moldovei să restituie lui Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila desenele de autor în tehnica creion, în original (14 bucăți) și machetele grafice a monedelor (4 bucăți).

La 30 martie 2007 Banca Națională a Moldovei a declarat recurs împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea acțiunii.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 27 iunie 2007, s-a admis recursul declarat de Banca Națională a Moldovei, s-a casat hotărârea Curții de Apel Chișinău din 01 martie 2007 în partea încasării de la Banca Națională a Moldovei în beneficiul lui Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila a compensației bănești pentru repararea prejudiciului cauzat prin violarea dreptului de autor și s-a emis în această parte o nouă hotărâre, prin care:

S-a respins acțiunea înaintată de Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” în partea încasării compensației pecuniare a prejudiciului material și moral.

În rest, hotărârea primei instanțe s-a menținut.

La 30 aprilie 2021 în temeiul art. 449 lit. h) din Codul de procedură civilă, Asociația „Drepturi de Autor și Conexe”, reprezentată de către avocatul Nagacevschi Vitalie, a depus cerere de revizuire împotriva deciziei instanței de recurs, solicitând admiterea acesteia, casarea deciziei instanței de recurs, rejudecarea și respingerea recursului cu menținerea hotărârii primei instanțe, cu încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila a sumei de 247 780,45 de lei, cu titlu de dobândă de întârziere și încasarea sumei de 5 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 23 iunie 2021, s-a admis cererea de revizuire depusă de Asociația „Drepturi de Autor și Conexe”, reprezentată de către avocatul Nagacevschi Vitalie, s-a casat decizia Curții Supreme de Justiție din 27 iunie 2007 și s-a reținut cauza în procedura Curții Supreme de Justiție pentru rejudecarea recursului.

Astfel, în urma admiterii cererii de revizuire depusă de Asociația „Drepturi de Autor și Conexe”, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție urmează să examineze recursul declarat de Banca Națională a Moldovei împotriva hotărârii Curții de Apel Chișinău din 01 martie 2007.

Prin scrisoarea din 25 iunie 2021, Curtea Supremă de Justiție a solicitat opinia în scris a participanților la proces referitor la cauza care urmează a fi examinată în ordine de recurs.

La 06 iulie 2021, de Asociația „Drepturi de Autor și Conexe”, reprezentată de către avocatul Nagacevschi Vitalie, a depus referință la recursul declarat de Banca Națională a Moldovei, prin care a solicitat să fie respins cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Totodată, a solicitat încasarea în beneficiul lui Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila a sumei de 100 000 lei cu titlu de dobândă legală de întârziere.

La 04 august 2021, Banca Națională a Moldovei a depus opinia referitor la recursul declarat la 30 martie 2007, prin care a invocat că certificatul de înregistrare a obiectelor ocrotite de dreptul de autor din 21 iulie 2006 asupra schițelor grafice obținut de Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila a fost anulat prin ordinul AGEPI din 26 martie 2007, fapt despre care a comunicat Agentului Guvernamental la 15 aprilie 2013.

La fel, a menționat că reclamanții au solicitat un onorariu semnificativ mai mare decât cel negociat între părți (1500 lei pentru fiecare desen).

Opinia Băncii Naționale a fost expediată în adresa avocatului Nagacevschi Vitalie și Agentului Guvernamental.

La 01 septembrie 2021, Asociația „Drepturi de Autor și Conexe”, reprezentată de către avocatul Nagacevschi Vitalie, a depus opinie vizavi la explicațiile Băncii Naționale a Moldovei, prin care a relevat că este de acord cu suma de 100 000 lei cu titlu de compensație bănească acordată de prima instanță.

La 06 septembrie 2021, Agentul Guvernamental, Rotari Oleg a prezentat opinia referitor la explicațiile Băncii Naționale a Moldovei, relevând că deși Banca Națională a Moldovei a negat și a respins orice pretenții din partea reclamanților, totuși le-a propus reclamanților anumite sume de bani pentru creațiile folosite la confecționarea monedelor, recunoscând pe de o parte chiar și existența unui prejudiciu în acest sens.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Conform art. 10 alin. (1) și (2) lit. a) din Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe nr. 293 din 23 noiembrie 1994 (în vigoare la momentul depunerii cererii de chemare în judecată), autorului sau altui titular al dreptului de autor îi aparține dreptul exclusiv la valorificarea operei în orice formă și prin orice procedeu.

Dreptul exclusiv de valorificare a operei înseamnă dreptul autorului sau altui titular al dreptului de autor de a efectua, de a permite sau de a interzice efectuarea reproducerea operei.

Conform art. 19 alin. (1) din legii menționate, valorificarea operei autorului de către alte persoane fără a o schimba sau într-o formă modificată, precum și în traducere, se admite în baza unui contract încheiat cu autorul sau cu succesorii lui în drepturi.

Conform art. 38 alin. (1) din legea menționată, titularul drepturilor exclusive de autor și al drepturilor exclusive conexe este în drept să ceară de la persoana care le-a violat recunoașterea drepturilor sale; restabilirea situației existente pînă la violarea dreptului și încetarea acțiunilor care comportă violarea dreptului sau creează pericolul violării lui; recuperarea pierderilor, inclusiv a câștigului nerealizat; perceperea venitului realizat de persoana care a violat drepturile de autor și drepturile conexe prin folosirea lor ilicită, în locul recuperării pierderilor; achitarea unei compensații în mărime de la 500 la 500000 de lei în locul recuperării pierderilor sau perceperea venitului.

S-a constatat, că Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila sunt autorii machetelor grafice cu desene de autor a reverselor monedelor comemorative ”15 ani de la înființarea Băncii Naționale a Moldovei”, ”200 ani de la nașterea scriitorului Alexandru Donici”, ”Dropie (Otis tarda)”, ”15 ani de la proclamarea independenței Republicii Moldova”, fapt confirmat prin certificatul de înregistrare a obiectelor ocrotite de dreptul de autor și drepturile conexe (f.d. 9-11).

La fel, din materialele cauzei rezultă că Banca Națională a Moldovei a pus în circulație ca mijloc de plată și în scop numismatic, la 01 iunie 2006, trei monede comemorative din argint cu următoarele valori și tematici:

- moneda comemorativă cu valoarea nominală de 100 lei - 15 ani de la înființarea Băncii Naționale a Moldovei”;

- moneda comemorativă cu valoarea nominală de 50 de lei - ”200 ani de la nașterea scriitorului Alexandru Donici”;

- moneda comemorativă cu valoarea nominală de 10 de lei - ”Dropie (Otis tarda)”.

De asemenea, Banca Națională a Moldovei a pus în circulație ca mijloc de plată și în scop numismatic, la 21 august 2006, moneda comemorativă din argint cu valoarea nominală de 100 lei, consacrată aniversării a 15-a de la proclamarea Independenței Republicii Moldova.

Astfel, la 26 decembrie 2006, Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” a depus în interesele lui Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila cerere de chemare în judecată împotriva Băncii Naționale a Moldovei, prin care a solicitat încasarea de la Banca Națională a Moldovei în beneficiul lui Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila a sumei de 200 000 lei cu titlu de compensație și obligarea pârâtului de a le restitui

creațiile care au fost folosite la confecționarea monedelor: desene de autor în tehnica creion, în original – 14 buc. și machete grafice a monedelor – 4 buc.

Curtea de Apel Chișinău, prin hotărârea din 01 martie 2007, a admis parțial acțiunea depusă de Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” și a dispus încasarea de la Banca Națională a Moldovei în beneficiul lui Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila a sumei de 100 000 de lei cu titlu de compensație bănească pentru recuperarea prejudiciului cauzat prin violarea dreptului de autor, cu obligarea Băncii Naționale a Moldovei să restituie lui Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila desenele de autor în tehnica creion, în original (14 bucăți) și machetele grafice a monedelor (4 bucăți).

Iar, prin decizia Curții Supreme de Justiție din 27 iunie 2007, a fost admis recursul declarat de Banca Națională a Moldovei, casată hotărârea Curții de Apel Chișinău din 01 martie 2007 în partea încasării de la Banca Națională a Moldovei în beneficiul lui Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila a compensației bănești pentru repararea prejudiciului cauzat prin violarea dreptului de autor și s-a emis în această parte o nouă hotărâre, prin care:

S-a respins acțiunea înaintată de Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” în partea încasării compensației pecuniare a prejudiciului material și moral.

În rest, hotărârea primei instanțe s-a menținut.

Totodată, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că la 08 decembrie 2020, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat hotărârea în cauza Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” din Republica Moldova contra Moldovei (cererea nr. 47384/07).

Astfel, Curtea a notat că în circumstanțele prezentei cereri, a existat, fără îndoială, o ingerință în dreptul de proprietate al asociației reclamante, deși nu existase un act formal de deposedare. Excluderea operelor în litigiu de la protecția drepturilor de autor a avut consecințe atât de grave încât pot fi asimilate cu o privare de proprietate în sensul articolului 1 din Primul Protocol adițional la Convenție.

De asemenea, Curtea a concluzionat că, ingerința în dreptul de proprietate a constituit o povară disproporționată și excesivă a drepturilor asociației reclamante, iar autoritățile naționale au eșuat să realizeze un „echilibru echitabil” dintre protecția dreptului la respectarea bunurilor și cerințele interesului general al societății. Respectiv, a avut loc o încălcare a articolului 1 din Primul Protocol adițional la Convenție.

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reiterează că Banca Națională a Moldovei nu a prezentat un contract încheiat cu Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila referitor la valorificarea machetelor grafice cu desene de autor a reverselor monedelor comemorative.

Or, în lipsa unui contract în acest sens, Colegiul conchide că Banca Națională a Moldovei, contrar prevederilor invocate supra, a utilizat machetele grafice cu desene de autor a reverselor monedelor comemorative în lipsa acordului autorilor și în lipsa unui contract, fapt prin ce a violat dreptul exclusiv al acestora de a le valorifica.

Instanța de recurs reține că, deoarece între părți nu a fost încheiat un contract scris referitor la utilizarea machetelor grafice și suma remunerării, rezultă faptul că

Banca Națională a Moldovei a valorificat creațiile protejabile ale lui Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila fără a deține acordul autorilor desenelor și machetelor grafice al monedelor și fără plata remunerației corespunzătoare.

Respectiv, autorii sunt în drept să solicite achitarea compensației pentru utilizarea machetelor grafice cu desene de autor a reverselor monedelor comemorative în lipsa acordului.

Drept urmare a celor menționate, Colegiul reține ca fiind întemeiate concluziile instanței de apel privind admiterea parțială a acțiunii și încasarea de la Banca Națională a Moldovei în beneficiul lui Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila a sumei de 100 000 lei cu titlu de compensație pentru recuperarea prejudiciului cauzat prin violarea dreptului de autor.

Totodată, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că în cererea de revizuire, Asociația „Drepturi de Autor și Conexe”, reprezentată de către avocatul Nagacevschi Vitalie a solicitat încasarea sumei de 5 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

În conformitate cu art. 82 din Codul de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei.

În conformitate cu art. 96 alin. (1) Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Din materialele cauzei rezultă că la cererea de revizuire, este anexat bonul de plată a sumei de 5 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică achitate de către Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” din Republica Moldova pentru serviciile avocatului Nagacevschi Vitalie conform contractului de asistență juridică din 27 aprilie 2021 (f.d. 113-114), care și urmează a fi încasate de la Banca Națională a Moldovei în beneficiul Asociației „Drepturi de Autor și Conexe” din Republica Moldova.

De asemenea, Colegiul reiterează, că prin referința depusă la 06 iulie 2021, Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” din Republica Moldova, reprezentată de avocatul Nagacevschi Vitalie, a solicitat încasarea în beneficiul lui Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila a sumei de 100 000 lei cu titlu de dobândă legală de întârziere.

Colegiul menționează că solicitarea respectivă nu a constituit obiectul acțiunii în cauză, drept care ar putea fi realizat de către reclamantul într-un proces de judecată separat.

În acest sens și având în vedere faptul că intimatul nu a contestat cu recurs hotărârea primei instanțe, fiind astfel de acord cu despăgubirea acordată de instanță pentru utilizarea drepturilor de autor, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de Banca Națională a Moldovei și de a menține hotărârea Curții de Apel Chișinău din 01 martie 2007.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Banca Națională a Moldovei.

Se menține hotărârea Curții de Apel Chișinău din 01 martie 2007, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Asociația „Drepturi de Autor și Conexe” din Republica Moldova în interesele lui Cojocari Oleg și Cojocari Liudmila împotriva Băncii Naționale a Moldovei cu privire la achitarea compensației și obligarea restituirii creațiilor.

Se încasează de la Banca Națională a Moldovei în beneficiul Asociației „Drepturi de Autor și Conexe” din Republica Moldova cheltuielile de asistență juridică în sumă de 5 000 (cinci mii) lei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Victor Burduh

Dumitru Mardari